

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ АДАПТАЦІЇ ДО ВИКЛИКІВ ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА

*А. М. Ковальчук, старший викладач, Національний авіаційний університет,
alenam9697@gmail.com, orcid.org/0000-0002-9059-8303*

Методологія дослідження. Базисом проведеного дослідження є наукові праці вітчизняних вчених, практичні дослідження розвитку цифрового середовища підприємств. Дослідження проведено із застосуванням таких наукових методів: аналізу та узагальнення теоретичних підходів до визначення сутності понять «фінансово-економічна безпека підприємства», «цифрова економіка», «цифрові тренди»; графічного методу – при побудові етапів цифрової трансформації підприємства та удосконалення механізму забезпечення його фінансово-економічної безпеки в умовах цифрового середовища; методу порівняння в поєднанні з табличним методом – для виокремлення викликів та можливостей адаптації підприємства до цифрових трендів та їх впливу на фінансово-економічну безпеку.

Результати. Результати проведеного дослідження полягають у формуванні удосконаленого механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Досліджено основні виклики, що постають перед підприємствами з розвитком цифрового середовища та визначено можливості застосування цифрових трендів для забезпечення належного рівня фінансово-економічної безпеки.

Новизна. У статті вперше запропоновано удосконалити механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства з урахуванням викликів впровадження цифрових трендів в економіку країни та розвитку цифрового середовища.

Практична значущість. Дослідження адаптації підприємства та системи його фінансово-економічної безпеки до умов цифрового середовища дозволить виявити нові загрози безпеці та буде сприяти зростанню їх конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі, постійному економічному зростанні основних показників діяльності, інтенсивному використанню інноваційних технологій та залучення інвестиційних ресурсів.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека, адаптивність, адаптація, цифровізація економіки, цифрове середовище, цифрові тренди, виклики, можливості, цифровізація бізнесу, Індустрія 4.0.

Постановка проблеми. Діяльність вітчизняних підприємств постійно підлягає науковому дослідженню. Фінансово-економічна безпека є важливою складовою дослідження стану підприємства. Сучасні умови розвитку підприємств включають в себе аспекти цифрового середовища, а швидкі темпи цифровізації спонукають економістів до поглибленого вивчення впливу цих процесів на діяльність та розвиток підприємств, в тому числі й на його фінансово-економічну безпеку. Українські реалії функціонування підприємств передбачають поступову адаптацію до цифрового середовища, проте, одночасно викликають значні ризики

порушення оптимального стану фінансово-економічної безпеки підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, що присвячені фінансово-економічній безпеці підприємств досліджували у своїй працях Педько А., Барташевська Ю., Бондарчук Н. Ареф'єва О., Копча Ю., Прохорова В. Штангрет, А., Безпелько, І. та інші [1–3; 9–11].

Процеси трансформації та адаптації підприємств до умов цифрового середовища сьогодні широко підлягають обговоренню у суспільстві, а також у досліджених Г. Андрощук, В. Куйбіди, О. Петроє, Л. Федулової,

Т. Лазоренко, І. Шолом, О. Савицької, В. Салабай, Лепейко Т. та інших [4; 6-7; 12]. Проте, вважаємо, що вплив цифровізації на фінансово-економічну безпеку підприємств та виклики, що з'являються перед підприємствами в новому цифровому середовищі не достатньо розкриті та потребують подальшого дослідження.

Формулювання мети статті. Метою даної статті є дослідження основних викликів, що виникають перед підприємством у процесі адаптації до сучасного цифрового середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансово-економічна безпека є комплексним механізмом, який забезпечує оптимальний розвиток підприємства за будь-яких умов господарювання. У широкому розумінні, фінансово-економічна безпека – це стан захищеності інтересів господарюючого суб'єкта, за якого він може здійснювати діяльність, виконувати основну мету та забезпечувати свій розвиток. Барташевська Ю. М. визначає, що під економічною безпекою підприємства розуміється комплекс заходів, реалізація яких дає змогу забезпечувати економічну стабільність підприємства та його розвиток за невизначеності внутрішнього і зовнішнього середовища та ризику інвестиційної діяльності [1, с.190]. Тобто, автор вказує на те, що економічна безпека включає в себе фінансову складову (інвестиційну діяльність) та залежить від внутрішнього та зовнішнього середовища.

Фінансово-економічна безпека відіграє значну роль у функціонуванні будь-якого підприємства, особливо в нестійких умовах їх функціонування, яка виражається у проведенні наступних заходів:

- виконання цілей і досягнення поставлених завдань підприємства;
- доступ до економічних ресурсів і ринків;
- забезпечення достатнього рівня ефективності фінансово-економічної діяльності;
- створення передумов до стійкого розвитку;
- захищеність від зовнішніх та внутрішніх загроз та небезпек [2, с.296].

Оскільки фінансово-економічна безпека є важливою складовою діяльності під-

приємства, то її система, механізм та забезпечення мають відповідати сучасним тенденціям розвитку та уміти адаптуватися до них.

Вибір напрямків підвищення рівня потенціалу економічної безпеки підприємств, відповідних стратегічних орієнтирів диференційованого зростання і достатнього рівня зони економічної безпеки, є найважливішим завданням кожного підприємства [3, с.111].

На рівень фінансово-економічної безпеки впливають низка внутрішніх та зовнішніх факторів. Дот зовнішніх факторів належить економічна політика держави, нормативно-правове забезпечення, кон'юнктура ринку, стратегія розвитку держави, податкові та відсоткові ставки, інвестиційна активність, споживчий ринок, розвиток цифрового середовища та інші. Основними внутрішніми чинниками є виробництво та його технологія, інновації, потенціал персоналу та управління, інвестиційна активність тощо.

Особливості розвитку сучасних економічних систем та глобального світу зумовлені процесами, переходу до економіки знань та інформаційного суспільства і посилення цифровізації (цифрової трансформації), що визначають економічний та соціальний тип розвитку міжнародної й національної економік, регіонів та підприємств. Неоіндустріалізація (реіндустріалізація), інформатизація, поява нових технологій і мобільних автоматизованих високотехнологічних виробництв – усе це привело до радикальних змін, які продовжують формувати економіку розвинених держав і справляють суттєвий вплив на діяльність підприємств [4].

Сьогодні підприємства функціонують у нових умовах цифрової економіки. Цифрова економіка – це тип економіки, де ключовими факторами та засобами виробництва є цифрові дані (бінарні, інформаційні тощо) та мережеві транзакції, а також їх використання як ресурсу, що дає змогу істотно збільшити ефективність та продуктивність діяльності та цінність для отриманих продуктів та послуг [5].

Цифрова економіка ґрунтується на цифровій трансформації (або цифровізації) – це перетворення наявних аналогових про-

дуктів, процесів та бізнес-моделей організації, в основі якої лежить ефективно використання цифрових технологій. Цифрова трансформація означає інтеграцію цифрових технологій у всі сфери бізнесу. Ця інтеграція призводить до принципових змін у тому, як діють громадяни, підприємства та організації, як вони забезпечують цінність для себе, своїх працівників, клієнтів, партнерів, досягаючи власних та спільних, економічних та соціальних цілей швидше, дешевше та з новою якістю [5]. Для трансформації виробничих процесів на підприємствах в Україні було розроблено Національну стратегію Індустрії 4.0. У свою чергу, цифрова економіка та цифровізація формують цифрове середовище, у якому функціонують усі суб'єкти економічних відносин. Таким чином, механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства потребує адаптації до сучасного цифрового середовища.

Цифрова трансформація на підприємствах проходить у три основні етапи: аналіз бізнес-процесів та стратегічних можливостей, сформувати команду, що впроваджуватиме зміни, оцінка результатів (рис. 1)

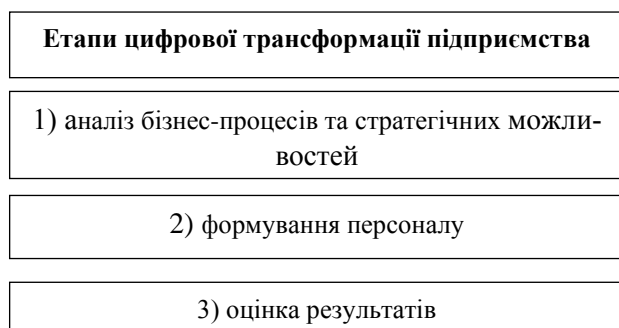

Рис. 1. Етапи цифрової трансформації підприємства

На першому етапі необхідно провести аналіз всіх бізнес-процесів та стратегічних можливостей компанії, а саме: визначити ефективність роботи відділів, внутрішніх та зовнішніх комунікацій, та проаналізувати, як діджиталізація може вплинути на їх покращення. Для того, щоб мінімізувати ризики, потрібно сформувати стратегію, в якій нові технології не повинні докорінно змінювати бізнес-процеси, а лише їх спростити та покращити. Другий етап передбачає формування відповідно підготовленого персоналу, який зможе впроваджувати нові технології.

Після реалізації кожного діджитал-рішення потрібно провести детальний аналіз ефективності та прибутковості даних нововведень, без шкоди бізнесу [6]. Отже, відповідно до рисунку 1 бачимо, що адаптація підприємства до цифрового середовища та цифрова трансформація охоплює усі сфери і процеси діяльності підприємства.

Слід зауважити, що цифрові технології створюють ряд конкурентних переваг підприємства, а саме: високий рівень конкурентоспроможності; економію фінансових та природних ресурсів; лояльність клієнтів; оптимізацію роботи з масивом; формування іміджу підприємства; швидке зростання даних та здатності їх застосовувати для сучасних технологій; швидке зростання інновацій, що підвищує ефективність; штучний інтелект в усіх сферах життя: від масової роботизації до біотехнологій [7, 8].

Швидкі темпи формування цифрового середовища вимагають від системи управління підприємством удосконалення механізмів забезпечення фінансово-економічної безпеки, тобто врахування нових умов цифрового середовища (рис. 2). Як бачимо з рис. 2, усі складові механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства мають цифрову складову, яка з кожним циклом виробничого процесу поглиблюється. Важливо зауважити, що частина адміністративних та економічних складових механізму дублюється у цифровій складовій. Вважаємо, що із поглибленням процесів цифровізації майже усі складові механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки стануть цифровими.

Цифровізація підприємств та національної економіки породжує низку викликів забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств на оптимальному рівні. Розглянемо виклики та можливості для підприємств у процесі впровадження цифрових трендів, ключовими з яких в Україні є [5]:

I. Дані стають активом. Вміння працювати з даними та їх аналізувати – це можливість першим отримувати цінну ринкову інформацію і бути конкурентоздатнішим.

II. Розвиток сфери Інтернету речей, тобто мережі, що складається із взаємопов'язаних фізичних об'єктів (або речей) або пристроїв. Дає змогу розвиватись вели-

ким корпораціям та глобалізувати ринки.

III. Цифровізація бізнесу та галузей економіки. Цифрові технології стали базою для створення нових продуктів, цінностей, властивостей та, відповідно, основою отримання конкурентних переваг. Цифровізація дала можливість малому бізнесу створювати нові продукти та швидко виводити їх на ринок нарівні з великими компаніями.

IV. Поширення бізнес-моделей, що належать до ідеології економіки спільного користування. Остання охоплює спільне проживання, використання автомобілів, офісів, одягу і навіть їжі. Це створює нові види підприємств, змінює способи ведення бізнесу, впливає на процеси попиту та пропозиції.

V. Віртуалізація фізичних інфраструктурних ІТ-систем та перехід до сервісних моделей дозволяють значно зменшити обсяг початкових капітальних витрат на розгортання необхідної цифрової інфраструктури.

VI. Штучний інтелект. На основі опрацювання великих масивів даних дає змогу оптимізувати процеси та підвищити якість товарів і послуг.

VII. Цифрові платформи як джерела формування цінності. Ці платформи є «бізнесом, заснованим на створенні цінностей шляхом взаємодії між зовнішніми виробниками і споживачами». Основне завдання платформи – об'єднувати користувачів і полегшувати обмін продуктами.

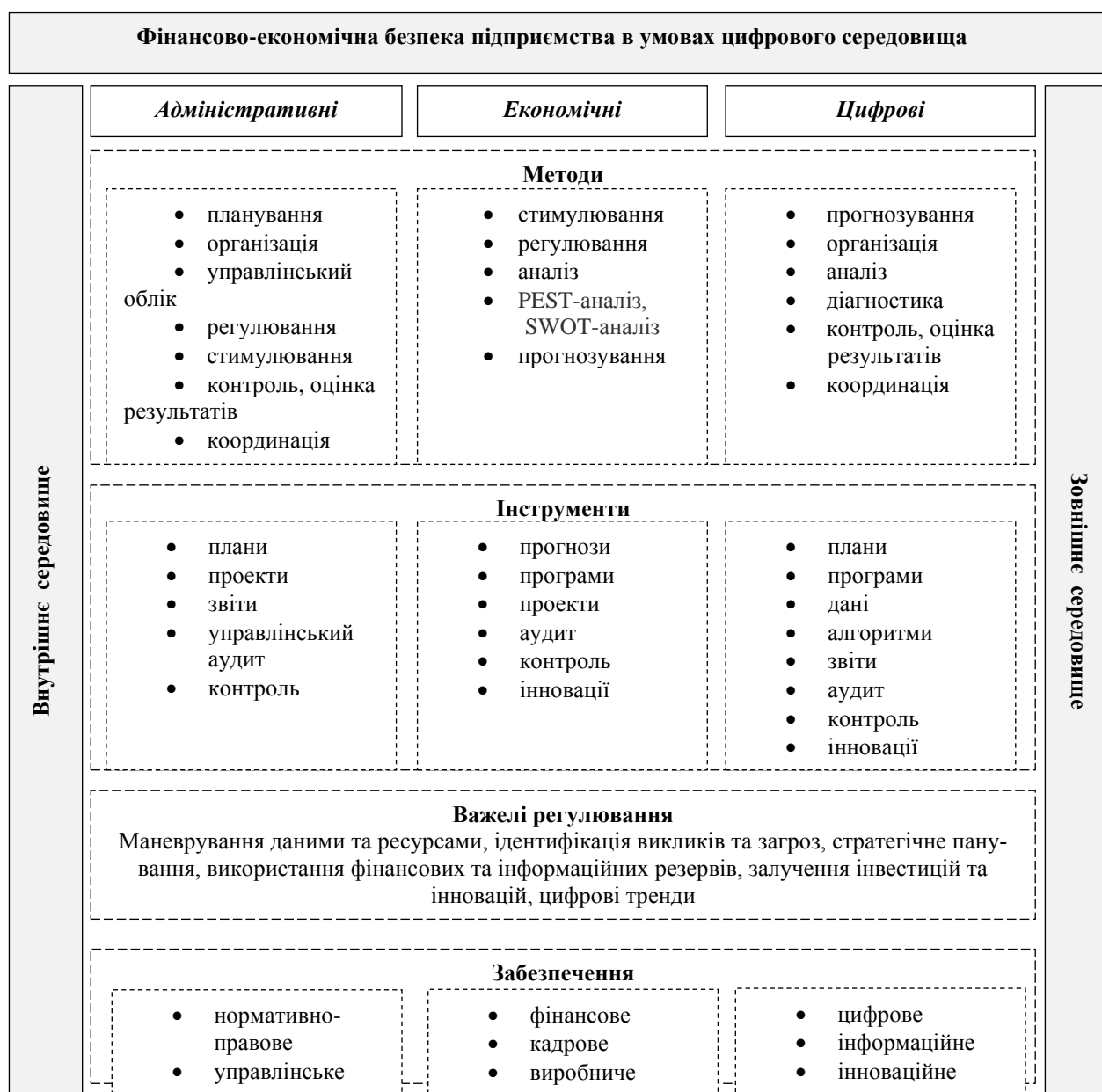

Рис. 2. Механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах цифрового середовища

Усі ці цифрові тренди поступово впроваджуються у різні сфери діяльності підприємств: від сфери обслуговування і виробництва до державного управління. Кожен із них різною мірою впливає на фінансово-економічну безпеку.

Адаптація механізму фінансово-економічної безпеки підприємства в контексті цифрового середовища супроводжується викликами та можливостями розвитку підприємств (табл. 1).

Таблиця 1

Виклики та можливості адаптації підприємства до цифрових трендів та їх вплив на фінансово-економічну безпеку*

Виклики	Можливості
I. Дані стають головним джерелом конкурентоспроможності.	
– Відсутність системи правил, регламентів, стандартів збирання, класифікації, зберігання та використання даних (національний, регіональний, галузевий та інші рівні). – Проблеми захисту інтелектуальної власності. – Проблеми щодо захисту даних, ризику кібербезпеки. – Відсутність у громадян достатніх компетентностей роботи з даними (цифрових навичок), відповідної освіти, професій тощо.	– Розвиток нової галузі економіки, нові робочі місця. – Створення бази для розвитку всіх галузей та цифрової економіки. – Поява ефективного інструменту управління. – Створення середовища, що унеможливило корупцію як явище
II. Розвиток сфери Інтернету речей	
– Необізнаність бізнесу та потенційних користувачів щодо переваг та цінності технології, що впливає на низький попит та відсутність ринку. – Низький рівень R&D та інноваційної діяльності у сфері hardware, а наявні стартапи здебільшого орієнтовані виключно на зовнішні ринки з погляду комерціалізації. – Брак фахівців та інженерів у сфері OT (operational technology), неготовність системи освіти, відсутність кадрів тощо.	– За широкого застосування тренд може істотно підвищити ефективність секторів економіки, малого та середнього бізнесу тощо. – Можливості для трансформаційних інновацій, створення українськими компаніями відповідних продуктів та розробок світового рівня. – Ефективність виробництв, організації бізнесу, логістики, транспорту тощо. – Сфера, що створює можливості для залучення інвестицій та R&D міжнародних компаній
III. Цифровізація бізнесу та галузей економіки	
– Відсутність національних (державних) програм, інфраструктур підтримки та стимулювання бізнесу до використання цифрових інструментів та рішень, а також розвитку інноваційного підприємництва. – Відсутність у країні бачення, стратегії та ініціатив цифровізації економіки та сфер життєдіяльності суспільства та країни в цілому. – Відсутність сталої системи культивування цифрових навичок та навичок інноваційного підприємництва на рівні середньої та вищої освіти, в секторах економіки та в суспільстві взагалі.	– Підвищення конкурентоздатності секторів економіки. – Розвиток цифрової економіки, ринку праці тощо. – Поява нових індустрій (кросплатформових із цифровою індустрією). – Розвиток інноваційного підприємництва.
IV. Поширення бізнес-моделей, що належать до ідеології економіки спільного користування	
– Фінансові бар'єри для роботи українських компаній на глобальних ринках, а саме в частині безперешкодного отримання коштів на рахунки, відкриті в Україні. – Наявність законодавчих перепон для поширення ідеології спільної економіки на внутрішніх ринках. Як приклад, у сфері розподілу частотного ресурсу — відсутність технологічної нейтральності.	– Легке започаткування нових бізнесів, не потребує великих початкових витрат. – Розвиток сервісних моделей, вплив на ефективність та конкурентоздатність українського бізнесу без значних капіталовкладень. – Швидкий запуск комерційних Інтернет-проектів, створення нових marketplace, розширення ринків споживання українських продуктів, сервісів та трудових ресурсів, комерційна глобалізація.
V. Віртуалізація фізичних інфраструктурних IT-систем та перехід до сервісних моделей.	
– Відсутність законодавства щодо хмарних технологій. – Відсутність хмарної стратегії для таких секторів, як державне управління, освітянський, науковий тощо. – Відсутність локальних постачальників хмарних послуг найвищого рівня безпеки.	– Бізнес, підприємства, державні установи та громадяни мають можливість швидко та дешево розгортати необхідну цифрову інфраструктуру та користуватися перевагами цифрового світу. – Країна може ефективно розбудовувати цифрову інфраструктуру як основу цифрової економіки.

VI. Штучний інтелект	
– Брак експертизи (мала кількість фахівців, таких як AI researchers та data scientists). – Низький рівень інвестицій у проекти ШІ як із боку бізнесу, так і з боку держави. – Відсутність єдиної національної стратегії розвитку ШІ та дорожніх карт по галузях. – Мала кількість та низька якість даних, що збираються. – Застарілість legacy-систем, що не дає можливості швидко інтегрувати ШІ у виробничі процеси. – Брак потужної ІТ-інфраструктури. – Відсутність законодавства	– Підвищення конкурентоспроможності бізнесу через оптимізацію процесів та кастомізацію цифрових продуктів та сервісів. – Підвищення якості послуг. – Зменшення кадрового апарату завдяки автоматизації рутинних повторюваних процесів. – Імпульс усім видам трудової діяльності, пов'язаним із хмарними обчисленнями, обслуговуванням потужної ІТ-інфраструктури та опрацюванням даних.
VII. Цифрові платформи як джерела формування цінності в цифровій економіці	
– Брак потужної ІТ-інфраструктури. – Відсутність законодавства	– використання ресурсів її користувачів замість її власних ресурсів – перехід від акценту на якість внутрішніх бізнес-процесів до вдосконалення зовнішніх комунікацій між користувачами платформи

* побудовано автором на основі [5]

Провівши аналіз викликів та можливості адаптації підприємства до цифрових трендів та їх впливу на фінансово-економічну безпеку можемо сформулювати основні виклики, що виникають перед підприємством у процесі адаптації до сучасного цифрового середовища:

- 1) відсутність нормативного-правового поля впровадження цифрових трендів та адаптації до них;
- 2) кадрові виклики: брак фахівців у сфері цифровізації економіки та відсутність їх належної підготовки;
- 3) неможливість проведення належного контролю за процесами впровадження цифрової економіки;
- 4) низька зацікавленість підприємств та споживачів у розвитку діджиталізації;
- 5) застаріла матеріальна база;
- 6) відтік інвестиційного капіталу за кордон;
- 7) низький рівень кібербезпеки;
- 8) корупція регіональної та національної влади.

Висновки. Отже, процеси адаптації підприємств до нових умов цифровізації економіки продовжують невпинно поглиблюватись. Проте в українських реаліях темпи впровадження цифрової економіки значно сповільнюються.

Цифрове середовище суттєво впливає на фінансово-економічну безпеку підприємства. Пороте цей вплив може бути як позитивним (зростання конкурентоспроможнос-

ті, розвиток інноваційного підприємництва, зростання прибутків), так і негативним (посилення монополізації ринків та факторів виробництва, звільнення працівників, зміна способів ведення бізнесу тощо).

Результати проведеного дослідження сформовано в удосконаленому механізмі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, виокремленні основних викликів, що постають перед ним із розвитком цифрового середовища.

Дослідження адаптації підприємства та системи його фінансово-економічної безпеки до умов цифрового середовища дозволить виявити нові загрози безпеці та сприятиме зростанню його конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі, постійному зростанні основних показників діяльності, інтенсивному використанню інноваційних технологій та залученню інвестицій.

Література

1. Барташевська Ю. М. Економічна безпека підприємства: фактори впливу та шляхи забезпечення / Ю. М. Барташевська // Економіка і суспільство. 2016. – № 7. – С. 189–194.
2. Бондарчук Н. В. Фінансово-економічна безпека як запорука розвитку малого підприємства / Н. В. Бондарчук, А. С. Педько // Молодий вчений. – 2018 – № 10 (1) – С. 296–299.
3. Ареф'єва О. В. Науковий підхід щодо гармонізації управління потенціалом економічної безпеки машинобудівних підприємств / О. В. Ареф'єва, Ю. Ю. Копча // Економічний вісник Національного гірничого університету. – 2019. – № 4. – С. 110–120.
4. Цифрові компетенції як умова формування

якості людського капіталу: аналіт. зап. / [В. С. Куйбіда, О. М. Петроє, Л. І. Федулова, Г. О. Андрощук]. – Київ : НАДУ, 2019. – 28 с.

5. Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою [Електронний ресурс] / Український інститут майбутнього / Режим доступу: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html> (дата звернення 9.09.2020).

6. Савицька О. Діджиталізація управління бізнесом підприємства в контексті розвитку індустрії 4.0 в Україні. / О. Савицька; В. Салабай // Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи. – 2020. – С. 62–63.

7. Лазоренко Т. Діджиталізація як основний фактор розвитку бізнесу. / Т. Лазоренко; І. Шолом // Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи. – 2020. – С. 50–51.

8. Schwab, K. The Fourth Industrial Revolution: what it means, how to respond. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-fourth-industrial-revolution-what-it-means-and-how-to-respond/> (дата звернення 9.09.2020).

9. Ареф'єва О. В. Адаптивне управління підприємствами в умовах неотехнологічного відтворення: монографія / О. В. Ареф'єва, О. М. Вовк. – К. : НАУ, 2020. – 232 с.

10. Прохорова В. В. Інноваційність системи управління як умова забезпечення безпеки розвитку підприємств / В. В. Прохорова, С. А. Мушнікова // Економічний вісник Національного гірничого університету. – 2019. – № 2. – С. 82–90.

11. Штангрет А. М. Безпекові аспекти в управлінні підприємствами високотехнологічного сектору економіки в умовах неіндустріальної модернізації / А. М. Штангрет; І. П. Безпелько // Агросвіт. – 2020. – №10: – С. 11–15.

12. Лепейко Т. І. Удосконалення інструментів адаптації підприємств до впливу конкурентного середовища / Т. І. Лепейко, К. В. Кривобок // Бізнес Інформ. – 2016. – № 12. – С. 176–181.

References

1. Bartashevskaya, Yu.M. (2016). Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: factory vplyvu ta shliakhy zabezpechennia. *Ekonomika i suspilstvo*, (7), 189-194.

2. Bondarchuk, N.V., & Pedko, A.S. (2018). Fi-

nansovo-ekonomichna bezpeka yak zaporuka rozvytku maloho pidpriemstva. *Molodyy vchenyy*, (10 (1)), 296-299.

3. Arefieva, O.V., & Kopcha, Yu.Yu. (2019). Naukovyy pidkhd shodo harmonizatsii upravlinnia potentsialom ekonomichnoi bezpeky mashynobudivnykh pidpriemstv. *Ekonomichnyy visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*, 4(68), 111-120. DOI:<https://doi.org/10.33271/ev/68.110>

4. Kuybida, B.S., Petroe, O.M., Fedulova, L.I., & Androschuk, H.O. (2019). Tsyfrovii kompetentsii yak umova formuvannia yakosti liudskoho kapitalu. Kyiv: NAPA.

5. Ukraina 2030E – kraina z rozvynutoiu tsyfrovou ekonomikou. *Ukrainskyy Instytut maybutnioho*. Retrieved from <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html> (access date 9.09.2020)

6. Savitska, O., & Salabay, V. (2020). Didzitalizatsiia upravlinnia biznesom pidpriemstva v konteksti rozvytku industrii 4.0 v Ukraini. *Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy*, 62-63.

7. Lazorenko, T., & Sholom, I. (2020). Didzitalizatsiia yak osnovnyy faktor rozvytku biznesu. *Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy*. 50-51.

8. Schwab, K. The Fourth Industrial Revolution: what it means, how to respond. Retrieved from <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-fourth-industrial-revolution-what-it-means-and-how-to-respond/> ((access date 9.09.2020).

9. Arefieva, O.V., & Vovk, O.M. (2020) *Adapтивне управління підприємством в умовах неотехнологічного відтворення*. Kyiv: NAU.

10. Prokhorova, V.V., & Mushnikova, S.A. (2019). Innovatsiynist systemy upravlinnia yak umova zabezpechennia bezpeky rozvytku pidpriemstv. *Ekonomichnyy visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*, (2), 82-90. Doi.org/10.33271/ev/66.082.

11. Stangret, A.M., & Bezpelko, I.R. (2020). Bezpekovi aspekty v upravlinni pidpriemstvamy vysokotekhnologichnoho sektoru ekonomiky v umovakh neindustrialnoi modernizatsii. *Ahrosvit*, (10), 11-15.

12. Lepyko, T.I., & Krivobok, K.V. (2016). Udoskonalennia instrumentiv adaptatsii pidpriemstv do vplyvu konkurentnoho sere dovshcha. *Biznes Inform*, 12(467), 176-181.

ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ В КОНТЕКСТЕ АДАПТАЦИИ К ВЫЗОВАМ ЦИФРОВОЙ СРЕДЫ

А. Н. Ковальчук, старший преподаватель, Национальный авиационный университет

Методология исследования. Основой проведенного исследования являются научные труды отечественных ученых, практические исследования развития цифровой среды предприятий. Исследование проведено с применением таких научных методов: анализа и обобщения теоретических подходов к определению сущности понятий «финансово-экономическая безопасность предприятия», «цифровая экономика», «цифровые тренды»; графического метода – при построении этапов цифровой трансформации предприятия и совершенствование механизма обеспечения финансово-экономической безопасности предприятия в условиях цифровой среды; метода сравнения в сочетании с табличным методом – для

выделения вызовов и возможностей адаптации предприятия к цифровым трендам и их влияния на финансово-экономическую безопасность.

Результаты. Результаты проведенного исследования заключаются в формировании усовершенствованного механизма обеспечения финансово-экономической безопасности предприятия. Исследованы основные вызовы, возникающие перед предприятиями с развитием цифровой среды и определены возможности применения цифровых трендов для обеспечения надлежащего уровня финансово-экономической безопасности.

Новизна. В статье впервые предложено усовершенствовать механизм обеспечения финансово-экономической безопасности предприятия с учетом вызовов внедрения цифровых трендов в экономику страны и развития цифровой среды.

Практическая значимость. Исследование адаптации предприятия и системы его финансово-экономической безопасности в условиях цифровой среды позволит выявить новые угрозы безопасности и будет способствовать росту их конкурентоспособности в долгосрочной перспективе, постоянном экономическом росте основных показателей деятельности, интенсивному использованию инновационных технологий и привлечению инвестиционных ресурсов.

Ключевые слова: финансово-экономическая безопасность, адаптивность, адаптация, цифровизация экономики, цифровая среда, цифровые тренды, вызовы, возможности, цифровизация бизнеса, Индустрия 4.0

FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF ADAPTATION TO THE CHALLENGES OF THE DIGITAL ENVIRONMENT

A. M. Kovalchuk, Senior Lecturer, National Aviation University

Methods. The research is based on the scientific works of domestic scientists, as well as on the practical research on the development of digital environment of enterprises. The study was conducted using the following scientific methods: analysis and generalization of theoretical approaches to defining the essence of the concepts of «financial and economic security of an enterprise», «digital economy», «digital trends»; graphical method – when building the stages of digital transformation of an enterprise and improving the mechanism for ensuring the financial and economic security of an enterprise in a digital environment; the combination of the comparison method and the tabular method – to highlight the challenges and opportunities for enterprise adaptation to digital trends and their impact on financial and economic security.

Results. The results of the study consist in the formation of an improved mechanism for ensuring the financial and economic security of the enterprise. The main challenges faced by enterprises with the development of the digital environment are investigated and the possibilities of applying digital trends to ensure an appropriate level of financial and economic security are identified.

Novelty. For the first time, the improvement of the mechanism for ensuring the financial and economic security of an enterprise is proposed, taking into account the challenges of introducing digital trends into the country's economy and developing the digital environment.

Practical value. The study of the adaptation of the enterprise and the system of its financial and economic security in the digital environment will reveal new security threats and will contribute to the growth of their competitiveness in the long term, as well as to the constant economic growth of the main performance indicators, the intensive use of innovative technologies, and the attraction of investment resources.

Keywords: financial and economic security, adaptability, adaptation, digital economy, digital environment, digital trends, challenges, opportunities, digital business, Industry 4.0.

Надійшла до редакції 28.08.20 р.